

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Р. Б. Папірник

Вересня 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Нормування праці в будівництві

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

(назва освітньої програми)

освітній ступінь бакалавр

(назва освітнього ступеня)

форма навчання денна

(денна, заочна, вечірня)

розробник Бородін Максим Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Нормування праці в будівництві» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» і входить до варіативної компоненти.

Предметом дисципліни є поетапне і послідовне опанування теоретичними засадами нормування праці і заробітної плати; отримання знань про умови, форми, методи та основні інструменти політики оплати праці; опанування методикою аналізу окремих елементів витрат живої праці; перегляд трудових норм на підприємствах. Знання з дисципліни необхідні сучасному фахівцеві для прийняття рішень в умовах сучасного ринку, для аналізу стану речей на підприємстві та плануванні. Необхідність підвищення ефективності суспільного виробництва на етапі трансформування економіки України в ринкову потребує зниження витрат живої та уречевленої праці, підвищення ефективності праці у всіх ланках, викриття неофіційного (прихованого) безробіття. Саме живій праці належить найбільш активна функція у виробництві, пов'язана з поєднанням у технологічному процесі минулої праці, матеріалізованої у засобах виробництва. Ефективність використання живої праці визначає рівень її суспільної продуктивності, темпи її зростання та зниження витрат сукупної праці на одиницю продукції, а загалом — ефективність суспільного виробництва в країні.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			VII	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	38		38	
лекції	22		22	
лабораторні роботи				
практичні заняття	16		16	
Самостійна робота, у т.ч:	52		52	
підготовка до аудиторних занять				
підготовка до контрольних заходів	7		7	
виконання курсової роботи	15		15	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях				
підготовка до екзамену	30		30	
Форма підсумкового контролю			Екзамен	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни - навчити майбутніх фахівців дослідженню теорії і практики регламентування затрат живої праці за різноманітних умов трудової діяльності людини, надання студентам можливості оволодіти системою знань про організацію оплати праці на підприємстві.

Завдання дисципліни: сформувані у студентів стійкі знання з теорії нормування праці, назначити студентів самостійно вирішувати практичні питання нормування затрат живої праці під час здійснення різноманітних виробничих процесів, здобути практичні навички застосування методичних підходів до організації оплати праці в практиці діяльності підприємств різних форм власності

Пререквізити дисципліни: «Технологія будівельного виробництва», «Організація виробництва», «Економіка підприємства».

Постреквізити дисципліни: «Маркетинг промислового підприємства», «Бюджетна система».

Компетентності:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами

ЗК5. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК6. Здатність самостійного проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК7. Здатність отримувати сучасні знання з фаху та суміжних сфер.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність до самоаналізу.

ЗК11. Вміння співпрацювати з представниками інших галузей знань.

ЗК12 Вміння працювати самостійно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Розуміння концептуальних основ економічної теорії на макро- та мікрорівні, загальної теорії фінансів.

СК4. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК5. Вміння використовувати знання законодавства у сфері фінансів.

СК6. Вміння використовувати інформаційні технології у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК7. Вміння складати та здатність аналізувати фінансову звітність.

СК8. Вміння застосовувати функцію контролю у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК11. Здатність до постійного підвищення професійної підготовки.

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

РН9. Складати та аналізувати фінансову звітність.

РН10. Формувати систему збору даних та аналізувати необхідну фінансову інформацію щодо стану фінансових систем.

РН13. Володіти методами дослідження фінансових процесів та явищ.

РН14. Застосовувати методи абстрактного мислення в професійній діяльності.

РН16. Розв'язувати практичні завдання, обґрунтовувати та інтерпретувати отримані результати.

РН20. Мати навички працювати в команді.

Методи навчання:

словесні: лекція (вступна, тематична, оглядова, підсумкова). Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу; оглядові лекції з використанням опорного конспекту; лекції-дискусії; лекції-візуалізації із використанням мультимедійних технологій;

практичні (практична робота, вирішення задач та ін.);

наочні (ілюстрація, спостереження, демонстрація, пред'явлення матеріалу);

Форми навчання: фронтальні, групові, аудиторні, позааудиторні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб.	с.р
Змістовий модуль 1. Нормування праці					
1. Сутність, принципи і значення нормування праці в сучасних умовах. Об'єкти нормування	2	2			
2. Аналіз трудового процесу і затрат робочого часу	4	2	2		
3. Нормативні матеріали для визначення норм праці. Норми затрат праці	6	4	2		
4. Методи нормування найпоширеніших виробничих процесів	8	4	4		
5. Організація нормування праці на підприємствах. Перегляд трудових норм	10	4	4		2
6. Сутність, функції, принципи і елементи організації заробітної плати. Структура заробітної плати	8	2	4		2
7. Форми і системи заробітної плати	4	2			2
8. Світовий досвід матеріального стимулювання праці, можливість його використання в Україні	3	2			1
Разом за змістовим модулем 1	45	22	16		7
Змістовий модуль 2. Курсова робота					
Виконання курсової роботи:					
- зб.р та обробка даних	3				3
- написання розділів курсової роботи	11				11

- підготовка до захисту	1				1
Разом за змістовим модулем 2	15				15
Підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	90	22	16		52

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Нормування праці		
1	Сутність, принципи і значення нормування праці в сучасних умовах. Об'єкти нормування	2
2	Аналіз трудового процесу і затрат робочого часу	2
3, 4	Нормативні матеріали для визначення норм праці. Норми затрат праці	4
5, 6	Методи нормування найпоширеніших виробничих процесів	4
7, 8	Організація нормування праці на підприємствах. Перегляд трудових норм	4
9	Сутність, функції, принципи і елементи організації заробітної плати. Структура заробітної плати	2
10	Форми і системи заробітної плати	2
11	Світовий досвід матеріального стимулювання праці, можливість його використання в Україні	2

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Нормування праці		
1, 2	Класифікація методів вивчення робочого часу й технічні засоби спостереження	4
3, 4	Методика проведення фотографій та моментних спостережень	4
5, 6	Проведення фотографії та хронометражу робочого часу	4
7, 8	Аналіз результатів фотографії та хронометражу робочого часу	4

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Навчальним планом лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	підготовка до аудиторних занять	
2	підготовка до контрольних заходів	
3	виконання курсової роботи:	15
	– збір та обробка даних	3
	– написання розділів курсової роботи	11
	– підготовка до захисту	1
4	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	7

	Ефективність оновлення норм	2
	Організація нормування праці та шляхи його вдосконалення	2
	Нормування праці допоміжних робітників	2
	Нормування праці управлінського персоналу	1
	Підготовка до екзамену	30
	Усього годин	52

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення занять. Основними методами поточного контролю є усне опитування та практична перевірка.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль знань студента оцінюється за 100 бальною шкалою в залежності від виду навчання:

- максимальна оцінка знань теоретичного матеріалу дисципліни, що вивчається, – 40 балів;
- максимальна оцінка знань практичного матеріалу дисципліни, що вивчається, – 40 балів;
- максимальна оцінка знань з самостійної роботи студента – 20 балів.

Критерії оцінки теоретичних знань поточного контролю

№ з/п	Вид критерію	Зміст критерію	Кількість балів за змістовим модулем
			1 змістовий модуль
1.	Відвідування лекційних занять	1 бал за відвідування студентом кожного лекційного заняття	0 - 11
2.	Якість відповіді на теоретичне питання	Студент повністю розкриває теоретичне питання, показує вміння логічно і послідовно викладати матеріал, робити висновки, наводити, де можливо, приклади з наданням фактичного і статистичного матеріалу	29
		Відповідь і висновки на теоретичне питання студентом виконані правильно, але стисло і не повно. Матеріал викладено без наведення достатньої кількості прикладів і статистичних даних	14-28
		Студент в цілому розкриває суть теоретичного питання, але не в повному обсязі і з помилками. Правильні висновки робить лише з урахуванням наведених викладачем запитань	1-13
		Студент не розкриває суті теоретичного питання і допускає грубі помилки при формуванні висновків не тільки при	0

	самостійному розгляді питання, але і з урахування наведених викладачем запитань	
	Разом:	0-40

Критерії оцінки практичних знань поточного контролю

№ з/п	Вид критерію	Зміст критерію	Кількість балів за змістовим модулем
			1 змістовий модуль
1.	Відвідування практичних занять	1 бали за відвідування студентом кожного практичного заняття	0 - 8
2.	Якість виконання і захисту практичного завдання	Студентом обгрунтовано і в повному обсязі розв'язано практичне завдання. При захисті практичного завдання продемонстрована висока якість опанування інструментарієм розв'язання практичних задач.	32
		При обгрунтуванні і розв'язанні практичного завдання студентом допущені незначні помилки, які суттєво не знижують якості виконання завдання. При захисті практичного завдання студентом продемонстрована хороша якість опанування інструментарієм розв'язання практичних задач.	18-31
		Виконання і захист студентом практичного завдання зроблені з суттєвими помилками і лише допоміжні запитання викладача дозволяють студенту довести той факт, що опанований ним інструментарій розв'язання задач є достатнім для практичного використання	1-17
		Виконання і захист практичного завдання зроблені студентом з грубими помилками і не в повному обсязі. Допоміжні запитання викладача не дозволяють студенту довести той факт, що опанований ним інструментарій розв'язання задач є достатнім для практичного використання	0
		Разом:	0-40

Критерії оцінки знань з самостійної роботи студента

№ з/п	Вид критерію	Зміст критерію	Кількість балів за змістовими модулями
			1 змістовий модуль
1.	Своєчасне надання і захист реферату.	Студент своєчасно і в повному обсязі подає реферат і захищає його зміст, якісно відповідаючи на всі запитання. При цьому студент показує вміння логічно і послідовно викладати матеріал та користуватися сучасними	20

	інформаційними джерелами	
	Студент своєчасно, але в стислому обсязі подає реферат і захищає його зміст, не відповідаючи на всі запитання. Допускається незначна затримка, щодо подачі та захисту звіту	11-19
	Студент не своєчасно і в неповному обсязі подає реферат, захист якого відбувається студентом не самостійно, а лише при наданні викладачем допоміжних питань. Допускається значна затримка в часі щодо подання реферату для перевірки і захисту	1-10
	Реферат не подано для перевірки та захисту, або реферат і захист виконано з грубими помилками, що не дозволяє позитивно оцінити самостійну роботу студента	0
	Разом:	0-20

Критерії оцінки курсової роботи

№ з/п	Вид критерію	Зміст критерію	Кількість балів
1	Своєчасність виконання і захист курсової роботи	Своєчасне виконання і захист курсової роботи	0 - 10
2	Якість виконання курсової роботи	Студент дав повну і розгорнуту відповідь на теоретичне питання та правильно розв'язав практичне завдання. При цьому він показав вміння логічно і послідовно викладати матеріал роботи, проводити розрахунки і робити висновки. Робота написана грамотно і акуратно.	85-90
		Студент дав повну, але стисло відповідь на теоретичне питання та розв'язав практичне завдання з незначними помилками. При цьому він показав вміння якісно викладати теоретичний матеріал курсової роботи, проводити розрахунки і робити висновки. Робота написана грамотно і акуратно. В роботі допускаються незначні помилки, які не знижують теоретичну та практичну цінність роботи.	41-84
		Студент дав не повну відповідь на теоретичне питання та розв'язав практичне завдання зі значними помилками. При цьому він не показав вміння якісно викладати теоретичний матеріал курсової роботи, проводити розрахунки без значних помилок і робити якісні висновки. Робота написана грамотно і акуратно. В роботі допущені значні помилки, які знижують теоретичну та практичну цінність роботи, але дозволяють оцінити її позитивно	1-40
		Студент не дав відповідь на теоретичне питання та	0

	не розв'язав практичне завдання. В роботі допущені грубі помилки, які не дозволяють позитивно оцінити курсову роботу і вимагають її переробки	
--	---	--

Підсумковий контроль знань студента здійснюється у формі екзамену, що складається з 2-х теоретичних питань і оцінюється за 100 бальною шкалою.

Критерії оцінки екзамену

№ з/п	Вид критерію	Зміст критерію	Відповіді на теоретичні питання	
			1 питання	2 питання
1.	Якість відповіді	Студент повністю розкрив теоретичне питання, показав вміння логічно і послідовно викладати матеріал, робити висновки, наводити, де можливо, приклади з наданням фактичного і статистичного матеріалу. На додаткові запитання викладача студент відповідає якісно	50	50
		Відповідь і висновки на теоретичне питання студентом виконані правильно, але стисло і не повно. Матеріал викладено без наведення достатньої кількості прикладів і статистичних даних. На додаткові питання викладача студент відповідає не в повному обсязі	27-49	27-49
		Студент стисло розкрив суть теоретичного питання, але не в повному обсязі і з грубими помилками. Правильні висновки по теоретичному питанню студент робить не самостійно, а лише з урахуванням наведених викладачем запитань. На додаткові питання викладача студент відповідає з значними помилками	1-26	1-26
		Студент не розкрив суті теоретичного питання і допустив грубі помилки при формулюванні висновків не тільки при самостійному розгляді питання, але і з урахування наведених викладачем запитань. На додаткові питання викладача студент не відповідає або відповідає з грубими помилками	0	0
		Всього:	0-50	0-50
		Разом	100	

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середня арифметична від суми балів за видами поточного контролю змістового модуля 1 та суми балів за результатом екзамену.

Порядок зарахування пропущених занять: пропущені лекції та практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує викладачеві (реферат або презентація за темами занять, за вибором студента) згідно з графіком консультацій.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кодекс законів про працю України.
2. Абрамов С. Т., Данюк В. М., Чернов В. І. Нормування праці. — К.: КНЕУ, 2004.
3. Багрова О. М. Нормування праці. — Дніпропетровськ, 2006.
4. Завіновська Г. Т. Економіка праці. — К., 2000.

5. Изучение затрат рабочего времени и разработка нормативных материалов по труду. — М.: НИИТруда, 1965.
6. Нормирование труда / В. М. Абрамов, В. Н. Данюк, А. М. Гриненко и др. — К., 1995.
7. Определение нормативной трудоемкости обслуживания и управления производством: Метод. рек. — М.: Экономика, 1990.
8. Организация и нормирование труда служащих. — М., 1996.
9. Сандуленко М. Ю. Нормування та раціоналізація праці за допомогою мікроелементних нормативів. — К., 1993.
10. Чернов. В. І., Оленіч Є. І. Нормування праці: Навч.-метод. посіб. — К.: КНЕУ, 2000.

Допоміжна

1. Багрова І. В. Нормування праці. — Дніпропетровськ, 2003.
2. Базовая система микроэлементных нормативов времени (БСМ-1).
3. Игумнов Б. Н. Автоматизированные системы проектирования и нормирования труда. — Л., 1992.
4. Калина А. В. Економіка праці. — К.: МАУП, 2004.
5. Организация и нормирование труда (Под ред. В. В. Адамчука) . — М., 2000.
6. Справочник нормировщика. — Л.: Машиностроение, 1986

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Державна служба статистики. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Законодавча база України <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>

Розробник _____ (М. О. Бородін)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (Г. В. Ползікова)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва
Протокол від «12» вересня 2019 року № 2